

บทที่ 1  
บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและการ เลือกรื่อง

คัมภีร์โลกบปที่ปกสาร เป็นคัมภีร์อธิบาย เรื่องอบายภูมิทั้ง 4 คือ นรก เปรต อสุรกาย  
กิริจฉานและกามา วจรภูมิคือมนุษย์โลกกับ เทวโลกตลอดจนรูปาวจรภูมิและ อรูปาวจรภูมิคือ  
พรหมโลก คัมภีร์นี้แต่งขึ้นในสมัยสุโขทัยและมีการคัดลอกสืบต่อกันมา เป็นเวลากว่า 600ปี  
ผู้แต่งคัมภีร์ประเภทเดียวกันรณหลังหลายทอนไคนำมากล่าวางอยู่เสมอ

ดังนั้นจึงถือใควาคัมภีร์นี้เป็นคัมภีร์ที่สำคัญคัมภีร์หนึ่ง แต่ยังไม่มีการทรวจชำระและ  
แปลออกมา เป็นภาษาไทย เพื่อนำมา เผยแพร่โดยสมบูรณ์ ตนฉบับจารไว้ในใบลานเป็นภาษา  
บาลีอักษรขอมบางอักษรมอญบาง ทางราชการแผนกอักษรโบราณ หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ  
ไคสะสมและรักษาไว้หลายฉบับ

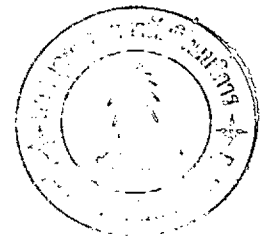
นายเกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์ ไคนำเอาปริเฉทที่ 1 และ 2 มาทรวจชำระและศึกษา  
เชิงวิเคราะห์และไคทำเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว ทอมานายปริทรรศน์ ศรีรัตนาลัย ไคคำเนน  
ทอในปริเฉทที่ 3 และ 4 ครั้งสุดท้ายนายกำจัด อัครผล ไคคำเนนการในลักษณะ เกี่ยว  
กัษในปริเฉทที่ 5 แต่ยังไม่จบคัมภีร์ คงเหลือปริเฉทที่ 6-7-8 ซึ่งมีความยาวอีกมาก

ผู้วิจัย เห็นว่าน่าจะคิกตามศึกษาทรวจชำระและแปลคัมภีร์นี้ให้จบ เพื่อประโยชน์ในการ  
ศึกษาวรรณคดีทอไป จึงไคนำเอาปริเฉทที่ 6 มาทรวจชำระแปลและศึกษา เชิงวิเคราะห์  
เพื่อคความสมบูรณ์ของคัมภีร์นี้ทอไป

ปริเฉทที่ 6 แห่งคัมภีร์นี้วาควย สักคโลกนิตเทศ กล่าวถึง เทวคาและพรหมตลอดจน  
ทิพยสุขสมบัติที่ทานเหล่านั้นไครับ เรื่องเหล่านี้เป็น เรื่องที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยไคย่นไค  
ฟังและมีความเชื่อสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ดัง เกตไคจากจิตรกรรมภาพเขียนตามฝาผนัง  
โบสถ์วิหารตลอดจนศาสนสถานของชาวพุทธทั่วไปในทุกภาค จะเห็นไคว่ามีกจะเป็น เรื่อง  
เกี่ยวกับ นรก สวรรค เทวคา และพรหมเป็นส่วนใหญ่ แม้ในการพูดจกัก็มีถ้อยคำส่วนวน  
ตลอดจนสุภาษิตและคำพัง เพยที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่ง เหล่านี้อยู่เป็นอันมาก หลักฐานที่ยืนยันว่า

ปะปนอยู่เป็นอันมาก เช่น

- ปลุกไมตรีอารูราช สร้างกุศลอวยรูโรย
- อยาปลุกฝึกกลางคลอง อยาปอง เรือนธาตุรพ
- เครื่องสรรพยุทธอยาว่างจิต คึกทุกซึ่ในสงสาร
- อยาทำการที่ผิด คึกชวนชววยที่ขอบ .....
- พระมาลัยมาโปรด
- พระอินทร์มา เชี่ยวๆ
- รอนอาสน์
- สร้างวิมานในอากาศ
- สวรรคอยู่ในอก นรกอยู่ในใจ
- เห็นกงจักร เป็นดอกบัว .....



ในหนังสือวรรณคดีไทยหลายเรื่อง กวีได้กล่าวถึง เรื่องนี้แทรกไว้ในจินตนาการของตน เช่น โคลงนิราศหริภุญชัย ซึ่งถือว่าเป็นโคลงนิราศที่เก่าแก่เรื่องหนึ่งกล่าวไว้ว่า

ควง เคี้ยวคุยึงฟ้า	อัปสร
เป็นปิ่นกามาจร	จิม เจ้า
บุญมาแต่ปางก่อน	ทักคำ นวยดา
แสนชาติยังยั้ง เป้า	จิง รุลนกะนิง ฯ (ฉบับ เชียงใหม่)
ควง เคี้ยวคุยึงฟ้า	อัปสร
เป็นปิ่นกามาจร	เจื่อง เจ้า
บุญมาแต่ปางก่อน	จักท่า- นายนี้
แสนชาติยังยั้ง เป้า	จิง ลวนลกะนิง ฯ (ฉบับ หอสมุดแห่งชาติ) <sup>3</sup>

1. หอสมุดแห่งชาติ, สุภานิตพระร่วง, (กรุงเทพฯ, ศิลปามรรณาการ, 2504 ), หน้า 349.  
 2. วิจิตรมาตรา, ชุน, (กาญจนาคพันธ์ุ), สำนวนไทย, (กรุงเทพฯ, บัารุงสาสน์, 2514) 42.  
 3. ประเสริฐ ณ นคร, โคลงนิราศหริภุญชัย (สอบกั้กับคนฉบับ เชียงใหม่), (กรุงเทพฯ, พระจันทร์, 2516), หน้า 6.

คำรา เวียนภาษาไท่ทรุ่นแรกๆ เช่นจินคามณีและมุลบทรรพกิจ เป็นต้นก็มีปรากฏว่ากล่าวถึงสวรรค์เช่นกัน เช่น มุลบทรรพกิจ ไต่ยกเอากาพย์พระไชยสุริยาของสุนทรภู่มาเป็นแบบ เวียนว่า

ขึ้นกบจับแมงค	พระกาบ สมุชาคุณท์
นาศุกรุกขมุล	พูนสวัสดิ์คีตดาพร
ระงับหลับ เนครนิง	เอนองคอิงพิงสิงขร
เหมือนกับหลับ สนิทนอน	สังวร ศีลอธิญญาณ
บ้ำเพ็ญเล็งเห็นจบ	พื้นพิภพจักรระวาฬ
สวรรค์ชั้นวิมาน	ทานเห็นแจ่งแหล่งโลกา ฯลฯ 1

บทละครนอกเรื่องสังข์ทอง ไต่กล่าวถึง เทวดาและสวรรค์โดยตรง ในตอนพระสังข์คิดถึง ว่า

มาจะกล่าวขบไป ถึงท้าวสหสนันย์ไทรศรีงษา  
ทิพอาสน์เคยออนแตกอนมา กระจ่างคังศิลาประหลาดใจ  
จักมีเหตุมันแมนในแดนดิน อัมรินทร์ เร่งกิกสงสัย  
จึงสอดส่องทิพเนตรคุเหตุภัย ก็แจ้งใจในนางรจนา ฯลฯ 2

นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับนรกสวรรค์ปรากฏอยู่ในวรรณคดีไทย เรื่องอื่นๆอีกมาก แต่อย่างไรก็ตามเรื่องนรกสวรรค์ที่ทราบกันโดยทั่วไปนั้น เป็นความรู้ที่ไม่ค่อยจะละเอียดและลึกซึ้งมากนัก และไม่ค่อยจะได้ศึกษาจากกัมภีร์ที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรง ส่วนใหญ่รู้จากการฟังเทศน์ตามประเพณีนิยมแล้วนำมาอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดา เพื่อให้กลัวบาปและอยากทำบุญกันต่อไป

กัมภีร์ภาษาบาลีที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรง ตามที่ปรากฏอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ มีอยู่ 8 เรื่อง คือ 1 โลกปุบที่ปกสาร 2 จุกวาฬที่ปณี 3 โลกาสโลกที่ปณี 4 โลกปญญตติ

1. ศรีสุนทรโวหาร, พระยา, (น้อย อาจารย์ยางกูร) .มุลบทรรพกิจ, (กรุงเทพฯ, ศิลปাবรรณาคาร, 2510), หน้า 254-255.

2. พุทธเลิศหลานภาดลย์, พระบาทสมเด็จพระ .บทละครนอก เรื่องสังข์ทอง, (กรุงเทพฯ, ศิลปাবรรณาคาร, 2510), หน้า 173.

5 โลกบุปผชาติ 6 โลกที่ป็นี่ 7 โลกสณฺฐานโชภกรณฐี 8 มหาโลกบุปผโลกสณฺฐานปญฺญตฺตติ<sup>1</sup>

ผู้วิจัย เห็นว่าคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร เป็นคัมภีร์ที่สำคัญคัมภีร์หนึ่งคั้งกลาวแล้ว จึงไคคัก  
สนใจเลือกเอาปริเฉทที่ 6 แห่งคัมภีร์นี้มาตรวจชำระ แผล และศึกษาเชิงวิเคราะห์เพื่อ  
นำออกเผยแพร่ออกไป

### วัตถุประสงค์ในการวิจัย

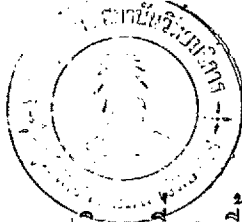
1. เพื่อรวบรวมคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ซึ่งคัดลอกต่อกันมานานแล้วนำมา  
ตรวจชำระ เพื่อให้ไคข้อความที่ถูกต้องตรงหรือใกล้เคียงกับสำนวนเดิมที่พระ เมษังกรแต่งไว้
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในปริเฉทนี้ว่ามีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก อรรถกถา  
ฎีกา ตลอดจนคัมภีร์ที่สำคัญๆเล่มอื่นๆอย่างไรบ้าง
3. เพื่อแปลคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ที่ไคตรวจชำระแล้วเป็นภาษาไทย  
เพื่อให้ผู้สนใจไคทราบลักษณะรายละเอียดและแนวความคิดเกี่ยวกับ เรื่องโลก ไคเฉพาะ  
เทวโลกและพรหมโลกอัน เป็น เนื้อหาของปริเฉทนี้
4. เพื่อแนะนำผลงานและ เผยแพร่ผลงานอันมีคุณค่าของพระ เมษังกร ซึ่งอ้างว่า เป็น  
ครูของพญาสีโท กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย
5. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดีพุทธศาสนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ตรวจชำระคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 โดยอาศัยต้นฉบับใบลานที่เห็นว่า  
มีความสมบูรณ์มากที่สุด 10 ฉบับ ซึ่งมีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งบันทึก  
คำหรือข้อความที่แตกต่างกันในแต่ละฉบับไว้ เพื่อประกอบการพิจารณา
2. แปลต้นฉบับที่ตรวจชำระแล้วเป็นภาษาไทยและนำไปศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ  
หาที่มาของ เนื้อ เรื่องว่ามีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆอย่างไรบ้างและมีข้อที่  
แตกต่างหรือคล้าย ใกล้เคียงกันอย่างไรและ เพียงไค

---

1. หอสมุดแห่งชาติ, หลักเกณฑ์การจัดหมวดและ เรียบชื่อหนังสือประเภทวัเขียนทาง  
พุทธศาสนา, (พระนคร, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512), หน้า 20-21.



การกำหนดขอบเขตวิจัย เฉพาะปริเฉทที่ 6 นี้จะไม่ทำให้มีผลกระทบต่อบริเฉทที่ 7 และ 8 ที่ยังเหลืออยู่แต่อย่างใด เพราะเนื้อหาของแต่ละปริเฉทมีความสมบูรณ์ในตัวเอง (ปริเฉทที่ 7 วาดวย โอกาสโลกนิเทศ ปริเฉทที่ 8 วาดวยปกตินิเทศ)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมหลักฐานที่กล่าวถึงคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสารทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอื่น เพื่อศึกษาความเป็นมาของคัมภีร์และประณัยผู้แต่ง
2. ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของปริเฉทที่ 6 เทียบเคียงกับเนื้อเรื่องเดียวกันที่ปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทยแล พระไตรปิฎกฉบับหลวง ชุด 45 เล่ม ตลอดจนไคร่ภูมิพระร่วงของพญาสิทธิและจักรวาลที่ปี่ของพระสิริมังคลาจารย์
3. รวบรวมต้นฉบับคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสารที่จารไว้ในใบลานซึ่งเป็นภาษาบาลีอักษรขอมและอักษรมอญแล้วคัดเลือกเอาต้นฉบับที่เห็นว่ามีคความสมบูรณ์ที่สุด 10 ฉบับ เป็นใบลานอักษรขอม 9 ฉบับ อักษรมอญ 1 ฉบับ มาถ่ายทอคปริเฉทที่ 6 ออกเป็นภาษาบาลีอักษรไทย
4. นำต้นฉบับทั้ง 10 ที่ถ่ายทอออกเป็นอักษรไทยแล้วมาศึกษาเปรียบเทียบแล้วคัดเลือกเอาคำหรือข้อความที่เห็นว่ามีคความถูกต้องที่สุดมาใช้เป็นฉบับที่ทร วจราระและบันทึกคำหรือข้อความที่แตกต่างกันของแต่ละต้นฉบับไว้
5. แปลคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ที่ทร วจราระแล้วเป็นภาษาไทย โดยรักษาสำนวนของภาษาบาลีไว้ขางตามสมควร

ประโยชน์ที่จะไครับจากการวิจัย

- เมื่อการวิจัยนี้สำเร็จลงแล้ว ผู้วิจัยคาดว่า จะไครับประโยชน์ดังต่อไปนี้
1. ไคคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ที่ตรงหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับเดิมมากที่สุด
  2. ไคคัมภีร์โลกปป์ที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ที่แปลเป็นภาษาไทย
  3. ไคคความรุคความเข้าใจในประวัติคัมภีร์และประณัยผู้แต่งโดยมีหลักฐานอ้างอิง
  4. ไคทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการสอนเรื่อง เทพ
  5. เป็นประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดีพุทธศาสนาต่อไป

ประวัติของคัมภีร์และประณัยผู้แต่ง

ตามหลักฐานที่พบไม่ปรากฏแน่ชัดว่าพระ เมชังกรแต่งคัมภีร์นี้ในปีใด คงทราบแต่เพียงว่าท่านแต่งคัมภีร์นี้ขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 19 คอคมีผู้เรียกชื่อคัมภีร์นี้ต่างกันออก

ไป ว่า โลกที่ปก บาง โลกที่ปกทุก บาง โลกที่ปกสาร บาง โลกที่ปกทุกสาร บาง แมตช  
ฉบับโบราณบางฉบับก็เติมคำว่า พระ เขาไปเป็น พระโลกที่ปก ดังนั้นก็มี

ผู้วิจัย เห็นว่าชื่อของคัมภีร์นี้ที่ถูกถอดควร เป็น "โลกที่ปกทุกสาร" เพราะถ้าพิจารณา  
ตามรูปศัพท์จะสามารถแยกออกได้เป็น โลก + ปที่ปก + สาร และน่าจะหมายความว่า  
เรื่องที่แสดงหรืออธิบาย เกี่ยวกับโลก!

ส่วนที่มาของ เรื่อง โดย เฉพาะปริเฉทที่ 6 ซึ่งกำลัง วิจัยอยู่นี้ เมื่อได้ศึกษาโดยละเอียด  
แล้ว เห็นว่าท่านผู้แต่ง ใ้คนนำเอา เนื้อหา มาจากคัมภีร์ต่างๆทั้งพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา  
ตลอดจนคัมภีร์ที่สำคัญอื่นๆ เช่นคัมภีร์มหา วงศ์ของลังกา เป็นต้น

ผู้แต่งคัมภีร์ โลกที่ปกทุกสาร ใ้คนแก่พระ เมธังกร<sup>2</sup> ท่าน เป็นภิกษุชาวพม่า เนื่องจากใน  
สมัยนั้นมีภิกษุชื่อ เมธังกร อยู่หลายรูปดังนั้นจึงมีผู้ เรียกท่านว่า "นวเมธังกร" ท่านมีชีวิตรอยู่  
ในพุทธศตวรรษที่ 19 และเคยไปศึกษาพระธรรมวินัยที่ประเทศลังกา (ศรีลังกาปัจจุบัน )  
ท่าน เป็นพระ เถระฝ่ายอรัญวาสี ใ้รับ การอุปสมบทใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ในลังกาที่อุทกุก เชปสี่มา  
มีพระอุปัชฌาย์ชื่อ "วันรัต" มีพระราหุลภัก เป็นกรรมวาจาจารย์ เมื่อศึกษาสำเร็จแล้ว ใ้มา  
อยู่ในนครมุกติมะไ้ประเทศพม่า ในชวงนี้เองท่าน ใ้แต่งคัมภีร์ โลกที่ปกทุกสาร โดยมี  
วัตถุประสงค์ เพื่อให้สาธุชน เกิดความ เลื่อมใสในพระ พุทธศาสนาและ เกิดความสัง เวช เมื่อ  
ใ้ทราบ ว่ากุศลกรรม ย่อม นำผลดีมา ใ้ ส่วนอกุศลกรรม ย่อม นำทุกข์มา ใ้ ทางที่ จะ รอดพ้น จาก  
ทุกข์โดยสิ้น เเชิง นั้นมีอยู่ทาง ใ้ ก็คือพระ นิพพาน

- 
1. ดู เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์, โลกที่ปกทุกสาร ปริเฉทที่ 1 และ 2 (วิทยานิพนธ์  
ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาตะวันออก, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,  
2522 ), หน้า 9.
  2. เรื่อง เกี่ยวกัน. หน้า 16-20.

หลังจากนั้นท่านโคได้เดินทางเข้ามาอยู่ในกรุงสุโขทัยและได้เป็นพระสังฆราชฝ่าย  
อริยวาสีจำพรรษาอยู่ที่วัด อัมพวันาราม ในกาลต่อมาโคได้เป็นพระอาจารย์ของพระยา-  
ลีไท กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยผู้ทรงแต่งเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง!

### คนฉับที่พบในขณะทำการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับคำบอกกล่าวจากผู้ทำการวิจัยคัมภีร์นี้ในปริเฉทต่างๆโดยเฉพาะ-  
อาจารย์เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์ ซึ่งทำการวิจัยปริเฉทที่ 1 และ 2 ว่า คนฉับของ  
คัมภีร์นี้หาได้ยากมาก ตามวัดต่างๆในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่าที่  
โคสอบดูแล้วไม่ปรากฏว่ามีเหลืออยู่เลย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขออนุญาตตรวจคนคนฉับคัมภีร์นี้ที่แผนกอักษรโบราณ หอสมุด-  
วิจิตรญาณ หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่ามีอยู่ทั้งสิ้น 18 คนฉับ คือ

1. ฉับรคนาคำเอก	อยู่ที่	127	ชั้น	5/4	จำนวน	11	ผูก
2. ฉับทองทิพย์	,,	127	,,	5/4	,,	11	,,
3. ฉับทองทิพย์	,,	127	,,	5/3	,,	10	,,
4. ฉับทองทิพย์	,,	25	,,	5/3ค.	,,	10	,,
5. ฉับทองทิพย์	,,	21	,,	5/3น.	,,	10	,,
6. ฉับทองทิพย์	,,	21	,,	5/1ค.	,,	10	,,
7. ฉับล่องซาค	,,	21	,,	5/3น.	,,	10	,,
8. ฉับล่องซาค	,,	127	,,	5/5	,,	11	,,
9. ฉับล่องซาค	,,	127	,,	6/4	,,	10	,,
10. ฉับล่องซาค	,,	101	,,	5/3น.	,,	9	,,

1. สัพพัญญูคุณฐานสุส ปุจโย โหนุ. สีวตุตุ. โลกูปที่ปกสาร ปกรณ มหาสงฆรา เชน  
ลิตยสุส ครุณา รจิตุ สมตติ. (คำลงท้ายคัมภีร์โลกูปที่ปกสาร)

ดู เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์, โลกูปที่ปกสาร, ปริเฉทที่ 1 และ 2 (วิทยานิพนธ์-  
ปริญญาามหาบัณฑิต, แผนกวิชาภาษาตะวันออก, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,  
2522 ), หน้า 36.

11. ฉบับลงชาด	อยู่ที่	127	ชั้น	5/5	จำนวน	10	ผูก
12. ฉบับรองทรง	,,	127	,,	6/5	,,	11	,,
13. ฉบับทองทิบ	,,	99	,,	2/3	,,	1	,,
14. ฉบับทองทิบ	,,	95	,,	6/1	,,	1	,,
15. ฉบับลงชาด	,,	127	,,	4/4	,,	1	,,
16. ฉบับลงชาด	,,	127	,,	4/4	,,	1	,,
17. ฉบับลงชาด	,,	100	,,	1/1ค.	,,	1	,,
18. ฉบับทองทิบลายทองจีน	อยู่ที่	คนฉบับอักษรมอญ	,,		,,	11	,,

ในจำนวนคนฉบับทั้ง 18 คนฉบับนี้คนฉบับที่มีจำนวนตั้งแต่ 10 ผูกขึ้นไป นับว่าเป็นคนฉบับที่สมบูรณ์ ส่วนคนฉบับที่มีเพียงผูกเดียวนั้นปรากฏว่าหอ มอญกับคัมภีร์ อื่นบาง จำนวนโบลานไม่ครบบาง!

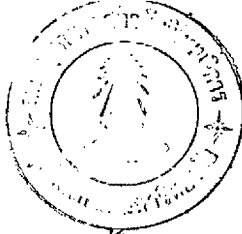
### คนฉบับที่คัดเลือกมาใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเอาคนฉบับคัมภีร์ โลกัปปที่ปกสารที่เห็นว่ามีค ความสมบูรณ์มาใช้ในการ วิจัยครั้งนี้จำนวน 10 คนฉบับ เป็นคัมภีร์โบลานอักษรขอมภาษาบาลี 9 คนฉบับ คัมภีร์ โบลานอักษรมอญภาษาบาลี 1 คนฉบับ (คัมภีร์ โลกัปปที่ปกสารที่จารไว้เป็นอักษรมอญ ภาษาบาลี เหนือที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานครมีอยู่เพียงคนฉบับ เดียวเท่านั้น) โคนฉบับต่อไป

1. ฉบับลงชาด อยู่ที่ 127 ชั้น 6/4 จารในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2314
2. ,, ,, 101 ,, 5/3น. ไม่ปรากฏปีที่จาร
3. ,, ,, 127 ,, 5/5 ,,

1. คัมภีร์โบลานตามปกติ 1 ผูกจะมี 23-24 โใบ เรียงตามลำดับอักษรที่แจกลูกผูกละ 2 ตัวอักษร เช่น ผูกที่ 1 ใซอักษร ก และ ข จะแจกลูกอักษร ก เป็น ก กา กิ กิ กุ กุ เก โก โก เกา กั กะ จากนั้นก็จะแจกลูกอักษร ข อีกเช่นเดียวกัน เมื่อเริ่ม ผูกที่ 2 ก็จะเป็นอักษร ค และ ช เช่นนี้เรื่อยไปตามลำดับ





- 4. ฌัมป์รองทรง อยู่ที่อยู่ 127 ชั้น 6/5 ไม่ปรากฏปีที่จาร
- 5. ฌัมป์รคนำคำเอก ,, 127 ,, 5/4 ,,
- 6. ฌัมป์ทองทิพย์ ,, 127 ,, 5/4 จารในสมัย ร. 2 พ.ศ. 2362
- 7. ,, ,, 127 ,, 5/3 จารในสมัย ร.2 พ.ศ. 2363
- 8. ,, ,, 25 ,, 5/3ค. ไม่ปรากฏปีที่จาร
- 9. ,, ,, 21 ,, 5/3น. ,,
- 10. ฌัมป์ทองทิมลายทองจีน อยู่ที่อยู่อักษรมอญ

เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้วิจัยไม่สามารถนำเอาคนฌัมป์นั้นๆมาใช้ในการตรวจชำระครั้งนี้ได้เลย ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น คัมภีร์ที่เป็นคนฌัมป์บางฌัมป์อยู่ในสภาพที่ชำรุดและถูกทำลายไปมาก ใบลานก็ผุ ททางการไม่อาจนำมาให้ใช้ในการตรวจชำระได้ บางฌัมป์ก็อยู่ในระหว่างนำไปขยิบเพื่อกำจัดความอึกและแมลงที่ทำลายหนังสือใบลาน บางฌัมป์เชือกที่ร้อยใบลานขาดจึงปะปนกับคัมภีร์อื่นๆ ไม่อยู่ในสภาพที่จะนำมาใช้ เป็นคนฌัมป์ในการตรวจชำระได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากคนฌัมป์ทั้ง 10 ฌัมป์แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า คัมภีร์โคลงปดที่ปกสาร ปริเฉทที่ 6 ที่ตรวจชำระแล้วนี้จะใกล้เคียงกับคนฌัมป์ที่พระเมธีขรรค์ไชยศรีได้ตรวจชำระ

ลักษณะของแต่ละคนฌัมป์ที่นำมาใช้ในการตรวจชำระ

เพื่อความสะดวกในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดอักษรย่อเพื่อเรียกคนฌัมป์แต่ละฌัมป์ เป็น ล1, / ล2, / ล3, / รท, / รค, / ท1, / ท2, / ท3, / ท4, / ท5, / ดังนี้

ล1, คือ ฌัมป์ล่องขาด	อยู่ที่อยู่	127	ชั้น	6/4
ล2, คือ ฌัมป์ล่องขาด	อยู่ที่อยู่	101	,,	5/3น.
ล3, คือ ฌัมป์ล่องขาด	อยู่ที่อยู่	21	,,	5/3น.
РТ, คือ ฌัมป์รองทรง	อยู่ที่อยู่	127	,,	6/5

รค, คือ ฉบับรณรงค์ค่าเอก อยู่ที่ยู 127 ชั้น 5/4

ท1, คือ ฉบับสองทึบ ,, 127 ,, 5/4

ท2, คือ ฉบับทองทึบ ,, 127 ,, 5/3

ท5, คือ ฉบับทองทึบลายทองจีน อยู่ที่ยูคัมภีร์อักษรมอญ

ผู้วิจัยเห็นวาคนฉบับทั้ง 8 ฉบับนี้ตรงกับที่ นายเกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์  
ได้นำมาใช้ในการตรวจชำระและศึกษาเชิงวิเคราะห์ ปริเฉทที่ 1 และ 2 จึงได้กำหนด  
อักษรย่อเรียกคณฉบับ เหล่านี้ในทรวงกัน เว้นแต่ ฉบับ ร, คือ รท, / ท1, คือ ท5, /  
ท2, คือ ท1, / และ ท3, คือ ท2, ในวิทยานิพนธ์นี้ 1

ส่วนฉบับ ท3, และ ท4, ที่ผู้วิจัยได้เพิ่มเข้ามาในการตรวจชำระและ  
ศึกษาเชิงวิเคราะห์ครั้งนี้ มีลักษณะเฉพาะดังนี้

ฉบับ ท3,

หมายถึงฉบับทองทึบซึ่งเก็บไว้ที่ยู 25 ชั้น 5/3ค. เป็นคณฉบับของหอ-  
สมุดราชวิद्याล หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเฉพาะดังนี้

ใบประกบ	ธรรมดา
อักษร	ขอม
ขนาดใบลาน	2 19 นิ้ว
จำนวนผูก	10 ผูก
จำนวนใบลาน	26-28 จารผูกละ 24 ลาน
จำนวนบรรทัด	หนาละ 5 บรรทัด
จำนวนอักษร	บรรทัดละประมาณ 100-117 อักษร
ปีที่จาร	ไม่ปรากฏ
ผู้จาร	,,

1. กู เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์, โลกใบที่ปกสาร ปริเฉทที่ 1 และ 2, (วิทยานิพนธ์  
ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาตะวันออก, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,  
2522), หน้า 24-30.

ข้อตั้ง เกต

หน้าผู้จารชื่อคัมภีร์เป็น โลกตีปด บ้าง พระโลกตีปด บ้าง ไบลาน  
ส่วนใหญ่เกากรอม อักษรงามแต่ไม่ชัดเจนและคึกกั้นแน่น เวลาอ่านต้องคอยๆลือออก  
มีฉะนั้นจะขาด ลายมือการจารกลายกลิ้งกันทั้งหมด เนื้อความค่อเนื่องกันก็

ฉบับ ๓๔.

หมายถึงฉบับทองหีบ หีบเก็บไว้ที่ตู้ 21 ชั้น 5/3น. เป็นต้นฉบับของหอ  
สมุดวิริยญาณ หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะพิสดารดังนี้

ไม้ประกำ	ธรรมดา
อักษร	ขอม
ขนาดไบลาน	2 27 นิ้ว
จำนวนผูก	10 ผูก
จำนวนไบลาน	28-30 จารผูกละ 24 ลาน
จำนวนบรรทัด	หน้าละ 5 บรรทัด
จำนวนอักษร	บรรทัดละประมาณ 110-117 อักษร
ปีที่จาร	ไม่ปรากฏ
ผู้จาร	ไม่ปรากฏ

ข้อตั้ง เกต

ที่หน้าผู้จารชื่อคัมภีร์เหมือนกันว่า โลกตีปด การจารมีตกและบกพร่อง  
มาก โดยเฉพาะการจารพยัญชนะที่มีเสียงกลายกลิ้งกัน เช่น ต/ฏ, น/ช, ฉ/ฐ และ  
อื่นๆ จะพบว่ามีการจาร สับสนกันอยู่มอยๆ ลายมือในการจาร เป็นอย่าง เกี่ยวกันตลอด  
คัมภีร์ ไบลาน เกากรอมส่วนใหญ่คึกกั้นแน่น เวลาอ่านต้องคอยๆและลือที่ละใบ ตัว  
อักษรงามแต่อ่านยากเพราะความ เกาของไบลาน ข้อความค่อเนื่องกันก็

## ขอบปรองในการจารของผูจารคนฉบบัต่างๆ

ในการทรวจระะผูวิชัยพบว่ การจารคนฉบบัต่างๆที่นำาไ้ทั้ง 10ฉบบั  
ทางก็มีความบกพรองอยูบ่าง ไม่ปรากฏวาคคนฉบบัใดที่จารไว้อย่างสมบูรณั โดยเฉพาะ  
การจารสระและนิกหิต การจารพยัญชนะก็บ้ว่าสับสนอยุขอสมควร ผูวิชัยไ้กรวมรวม  
มาไว้พอให้เป็นที่สัง เกตคังนี้

### 1. การจารสระ

รูปสระอักษรขอมมีลักษณะพิเศษหากไม่ระมัดระวังในการจารแล้ว อาจทำ  
ให้อานเป็นสระอื่นไ้กาย เช่น สระ โ- ( ) ถ้าผูจาร จารตกสระหน้าไปก็จะทำ  
ให้อานเป็นสระ -า ถ้าจารตกสระหลังก็ทำให้อานเป็นสระ -เ- อย่างนี้เป็นคน  
ความสับสนในการจารสระเท่าที่พบพอสรุปไ้คังนี้

#### 1.1 จารสระ อะ สับสนกับสระอื่นๆและนิกหิต

อะ/อิ เช่น

กามิกุเณติ (2)

สุยามิโก (11)

นनुพิปี (16)

ฐานิสภาวามี (60)

อะ/อา เช่น

สตุตสติกาโยชนา (14) อาหุ (16)

การุปุปาสนญาโลเกปี (28)

อะ/เอ เช่น

สพเพเทเว (10)

นิพพาเนสาทากั (59)

ปเมวีรานั (67)

อะ/อุ เช่น

สมุททาการุสุฏฐกา (9) ปจจนุควิสเย (30)

ตุลกุตตั (63)

อะ/โอ เช่น

วตุโถภิริติกา (127)

อะ/อึ เช่น

วตุตปุปการั (16) ถานิมิมิ (68) ปุญญักุมบมิ (97) อยมุปนั (105)

1.2 จารสระ อา สัมพันธ์กับสระอื่นๆและนิคหิต

อา/อะ เชน

วุฒุปุปรการ (6)      จฤทวาลลล (10)

ลลลลลลลลลลลล (24)

อา/อู เชน

มมมม (38)

อา/โอ เชน

วลลลล (6)      โยลลลลลล (19)

ลลลลล (55)

อา/อึ เชน

ลลลล (141)

อา/อึ เชน

ลลลลลลลล (6)      ลลลล (91)

ลลลลล, ลลลล (144)

1.3 จารสระ อึ สัมพันธ์กับสระอื่นๆและนิคหิต

อึ/อึ เชน

ลลลลลลลลลล (6)      ลลลล (21)      ลลลลลลลลลล (9)

อึ/อ เชน

ลลลลลลล (27)      ลลลลลลลล (41)      ลลลลล (49)

อึ/อึ เชน

ลลลลลลลลลลลล (134)

1.4 จารสระ อึ สัมพันธ์กับสระอื่นๆและนิคหิต

อึ/อึ เชน

ลลลลล (12)      ลลลลลลล (17)      ลลลลล (2)

อึ/อึ เชน

ลลลลลล (28)

ฉ/ฉ เชน

ทเปติ (68)

ฉ/ฉ เชน

สญญ (23)

1.5 จารสระ ฉ สัมพันธ์กับสระอื่นๆและนิคหิต

ฉ/ฉ เชน

ฉมาภุมมาติเกเทน (3) ฆะอุปตติกา (6)

ฉ/ฉ เชน

เทวาสู (5) อหุ (18)

ฉ/ฉ เชน

สนุคสูสีโต (11) เคส (6) อปญญตถุมิยา (40)

ฉ/โฉ เชน

ฉกัหาโรฉ (25) โรทญทานั (107)

ฉ/ฉ เชน

ฉวสุสิสุสตุ, ฉวสิสุสตุ (65)

1.6 จารสระ ฉ สัมพันธ์กับสระอื่นๆ

ฉ/โฉ เชน

โรปิโน (7) อโรปิโน (7)

ฉ/ฉ เชน

อรปิโนปิ (7) เทวารานุมุคตมิ (18) วิญญ (64)

ฉ/ฉ เชน

มลิ (179) ปริตุวา (145)

1.7 จารสระ ฉ สัมพันธ์กับสระอื่นๆและนิคหิต

ฉ/โฉ เชน

วิสุทธิเทวโกทโต (4) คญทวิตุถารภิตุโตน (20)

ฉ/ฉ เชน

กามคฺฉติ (2) ปวติยั (39) ปุญญต (128)

เอ/อึ เชน

ปิติวิสัย (27)      ลภิตวาน (105)

เอ/อึ เชน

ปถิปถิ (91)

1.8 จารสระ โอ สัมสนกับสระอื่นๆ

โอ/อา เชน

ทเวา (3)      โสภทา (13)      มโนรทา (53)

โอ/เอ เชน

เทเตว (19)      อตุตสุขตุติเก (48)      เกฎิโย (120)

โอ/อุ เชน

อนุกุติ (110)

2. การจารนิกหิต

นิกหิตในภาษาบาลีเป็น เรื่องที่ตองระมัดระวังในการ เขียนให้มาก ยิ่งถา เป็นอักษรขอมควยแลวกัยิ่งจำ เป็นตองระวังให้มากขึ้น ขอบกพรองในการ จารนิกหิตเท่าที่พบในปริ เจตที่ 6 นี้พอสรุปไค้ดังนี้      006847

2.1 สัมจารนิกหิตในกาที่ตองมีนิกหิต เชน

พญ (21)      เทโวย (4)      สิบุ (7)

ทาวคิสสา (8)      ปริกขิต (16)      สพพ (19)

วิเสส (19)      เอว (21)      กุสส (21)

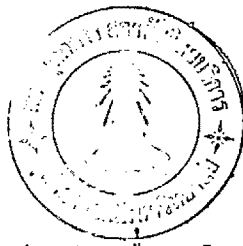
2.2 จารนิกหิตลงในกาที่ไม่ตองมีนิกหิต เชน

ทเวาสู (5)      ยมูภานามยปญญู (33)      รัตนี (37)

สุทูลลภัก (37)      สาชิตพพัก (40)      สัมมาเปโก (63)

พุทธปุตตา (64)      น ทาว (66)      ปตุลภิมิม (66)

ภถัญจน (66)      ปรรนิมพุต (67)      อตุตทตุตบโร (64)



2.3 คำที่คงมีนิहितเมื่อสนธิกับคำอื่นแล้วจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์ แต่ผู้จารไม่เปลี่ยน เช่น

- ลพคุณคิยมนุสสุตฺต (47)
- สัมปวิฐฺ เชตุวา, สัมปวฐฺ เชตุวา (71)
- สํกฺ เชตุวาน, สํดฺ เปตุวาน (71)
- สฺนฺวํ ลฺกฺชาธิกํปิน (117)

3. การจารพยัญชนะ

การจารพยัญชนะ เท่าที่พบในแต่ละคนฉบับปรากฏว่ามีขอบพระองค์มาก ผู้วิจัยไ้ใจนำมากล่าวไว้พอเป็นที่สัง เกต ดังนี้

3.1 จารพยัญชนะสับสนเนื่องจากพยัญชนะนั้นมีรูปคล้ายคลึงกัน เช่น

เอ เก (25)

ที่ถูกร เป็น เอ เก ทั้งนี้เพราะจาร ก สับสนกับ ค

อุ ปิปาสา (28)

ที่ถูกร เป็น อุ ปิปาสา ทั้งนี้เพราะจาร ร ุสสร ะ อู สับสนกับ ฅ

ป มฐฺ เชมฺมย (35)

ที่ถูกร เป็น ป มฐฺ เชมฺมย ทั้งนี้เพราะจาร ฃ สับสนกับ ฅ

พฺทฺฐาธิจฺจาภิมฺตฺติค (35)

ที่ถูกร เป็น พฺทฺฐาธิจฺจาภิมฺตฺติค ทั้งนี้เพราะจาร ฉ สับสนกับ จ

อฺกฺกฺกฺตฺตฺปฺกฺกฺติยา (46)

ที่ถูกร เป็น อฺกฺกฺกฺตฺตฺปฺกฺกฺติยา ทั้งนี้เพราะจาร ก สับสนกับ ค

ตฺตฺทฺโนสฺตฺติ (51)

ที่ถูกร เป็น ตฺตฺทฺโนสฺตฺติ ทั้งนี้เพราะจาร ฅ สับสนกับ ท



### 3.2 จารพัตถุชนะ สัมสน เนื่องจกพัตถุชนะนั้นมีเสียงคล้ายคลึงกัน เช่น

ฌานาภิญญาทิ เกหิ (2)	ที่ถูก เป็น	ฌานาภิญญาทิ เกหิ
กิลนุติ (2)	,,	กัณนุติ
โสลส(7)	,,	โสฬส
ปถวินิสฺสิตา (9)	,,	ปฐวินิสฺสิตา
ปมาณโค(15)	,,	ปมาณโค
ชนํ (22)	,,	ชน
ถิโค(30)	,,	ฐิโค
คหโนปาย(31)	,,	คหโนปาย
มหกุกโก (36)	,,	มหกุกโก
มณฑาทา (38)	,,	มณฑาทา
กပ္ปิพิทานํ (41)	,,	กปิสูถิกานํ
อสนฺรฺสูส (49)	,,	อสนฺถตสูส
ถเปตุวา (51)	,,	ฐเปตุวา
จวรกุนากรา (54)	,,	สวรกุนากรา

### 3.3 จารพัตถุชนะสังโยคสัมสน เช่น

กฺมฺมา กฺมฺมาติ พุเพเพน (3)	ที่ถูก เป็น	กฺมฺมา กฺมฺมาติ เกเพน
คฺสูตฺตา, คฺสูตฺตา (8)	,,	คฺสูตฺตา
นิมฺมานรฺติ	,,	นิมฺมานรฺติ
คาวคฺคิสา (8)	,,	คาวคฺคิสา
คฺสูสฺสูเสว (13)	,,	คฺสูสฺเสว
วณฺน (16)	,,	วนํ
เอราวณฺโณ (15)	,,	เอราวณฺ
สุมฺโนรฺมา (17)	,,	สุมฺโนรฺมา
อฏฺฐกฺขณวิมฺมุตฺต (23)	,,	อฏฺฐกฺขณวิมฺมุตฺต

สวโนบาย (28)	ที่ถูกลบเป็น	สวโนบาย
สมมตภาวโก (44)	, ,	สมมตภาวโก
สารโกโต	, ,	สารโก

#### 3.4 จารยัญจนะนิคเนื่องจากความพลัง แผลงและอื่นๆ เชน

มุนิมุตตานุสา เรน	ที่ถูกลบเป็น	มุนิมุตตานุสา เรน (1)
เอกวิโภ	, ,	เอกวิโธ(3)
สมปุตติเทโวปุตติ	, ,	สมมตเทโวปุตติ (4)
วิสุตฺธิเทวนาปุตติกา	, ,	วิสุตฺธิเทวนามกา (6)
เทวพรหมมาตี	, ,	เทวพรหมมาตี (5)
ทุเท, ทุเช สทฺธา	, ,	สทา
คโค	, ,	คโย
พุทธสฺส	, ,	พุทธสฺส (24)

#### 4. จารยักำหรือชอกความ เชน

ตพฺพสาธิตพฺพกั (40)	ที่ถูกลบเป็น	สาธิตพฺพกั
อนนฺรูกฺเขยฺย (51)	, ,	อนนฺรูกฺเขยฺย
สพฺพพจฺจณินิํ ทฺถุขัํ สพฺพพจฺจณินิํ	, ,	สทฺธานุภวียิํ ทฺถุขัํ สพฺพ พจฺจณินิํ (53)
น น สฺกุโก (60)	, ,	น สฺกุโกคิ
สุตฺตคณิํ มมํคั (62)	, ,	สุตฺตคณิํมมํคั
อฏฺฐกฺกฏฺฐนเปริทปิบนกถา (71)	, ,	อฏฺฐกฺกฏฺฐนเปริทปิบนกถา
ทิวาตีปสทฺสสฺสพฺพญฺจ (86)	, ,	ทิวาตีปสทฺสสฺสพฺพญฺจ
คมคิฏฺกมคิฏฺกมปฺรโต (104)	, ,	คมคิฏฺกมปฺรโต
วชฺชชสาสยกาปิ (127)	, ,	อชฺชชสาสยกาปิ
วสวตฺติโลเทวโลเก (129)	, ,	วสวตฺติเทวโลเก
สทฺสกทฺทานสฺส (88)	, ,	สทฺสกทฺทานสฺส

5. จารตกว่าหรือข้อความ เช่น

มหาราชิกา จ (8)	ที่ถูกต้องเป็น	จาคุมหาราชิกา จ
เทศวาทีพุทธภูมิภา (9)	๖๖	เทศวาทีพุทธภูมิภา
ปารุสกวัน (16)	๖๖	-ลดาปารุสกวัน
วราชูมมุตคัม (18)	๖๖	เทวราชูมมุตคัม
พุมุทสสถานกรณูจ (19)	๖๖	พุมุทสสถานกรณูจ
ยานวนาทิก (19)	๖๖	ยานวนาทิก
สทุมมสวนา (29)	๖๖	สทุมมสวนา
ทาเน (39)	๖๖	ทาเน
อจฺจาทเร (40)	๖๖	อจฺจาทเรนาปี
อุปา (48)	๖๖	อุปา
ทฺฏฐุสฺส (50)	๖๖	อภกฺกญฺญุสฺส ทฺฏฐุสฺส
ลชิตา (54)	๖๖	ลชฺชิตา

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

### หลักเกณฑ์ในการ เลือกคำ

เนื่องจากคณัมที่นำมาใช้ในการตรวจชำระและศึกษาเชิงวิเคราะห์ ทั้ง 10 คณัม มีขอบพร้อมในการจารลงในใบลานมากบางน้อยบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกคำเพื่อนำมาใช้เป็นคณัมที่ตรวจชำระ ดังนี้

1. คำ คำ ขอดความ หรือประโยคใดเหมือนกันในคณัมทุกๆคณัม และมีรูปศัพท์ตามหลักเกณฑ์ในข้อ 4 ผู้วิจัยจะถือเอาวาคำ ขอดความ หรือประโยคนั้นถูกต้อง
2. คำ คำ ขอดความ หรือประโยคในคณัมต่างๆแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะถือเอาตามที่เหมาะสมในมากคณัมที่สุด ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ข้อ 4 ด้วยเช่นกัน
3. ถ้าไม่มีคณัมใดใน 10 คณัมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการตรวจชำระใดจารไว้อย่างถูกต้องตามหลักบาลีไวยากรณ์และฉันทลักษณ์ ผู้วิจัยก็จะนำหลักเกณฑ์ของบาลีไวยากรณ์และฉันทลักษณ์มาตัดสิน
4. รูปศัพท์ที่นำมาใช้ ผู้วิจัยถือเอาตามพจนานุกรม 2 เล่ม คือ
  - พจนานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สันสกฤต ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ
  - Pali - English Dictionary ; T. W. Rhys Davids and Stede .

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย